

Høringssvar - Tivoli Friheden, Nye koncertfaciliteter

af 9. januar 2019

Hermed skal vi fremkomme med vores bemærkninger til det foreliggende "debatoplæg" Tivoli Friheden, Nye koncertfaciliteter.

Ud over nedenstående henviser vi i det hele til bemærkningerne i høringssvar afgivet af Grundejerforeningen Marselis, som vi til fulde kan tiltræde.

1. Indledende bemærkninger

Som næsten naboer til Tivoli Friheden A/S (TF) nyder vi, vores børn og gæster jævnligt godt af TF's forlystelser og tilbud.

Dette opvejer i sagens natur i nogen grad de åbenlyse gener, som er forbundet med at bo ganske tæt på Aarhus' mest besøgte og Danmarks 10. mest besøgte turistattraktion (2018)¹.

Netop det forhold, at der er tale om en meget besøgt attraktion, betyder, at der - sammenlignet med formentlig langt de fleste andre beboelsesområder i Aarhus - er en langt større gennemstrømning af trafik, personer samt ikke mindst støj i vores nærområde (de tilgrænsende beboelsesområder).

Da den private virksomhed TF - både flot og dygtigt - har formået at øge både omsætning og overskud med hhv. ca. 42 % og 46 % gennem de seneste 5 år (2019 ikke medregnet), er der næppe grund til at stille spørgsmålstegn ved, at TF over årene har medført en betydelig øget belastning - trafikalt og støjmæssigt - af beboelsesområderne omkring TF.

En konsekvens, som TF så at sige løbende har afleveret "hos naboerne" i form af hovedsageligt tilgrænsende beboeskvarterer og parkeringsområdet omkring Aarhus Stadion og Arenaen.

Dette ikke mindst når TF ikke er forpligtet til at varetage parkeringsmæssige konsekvenser af TF's vækst samt i vidt omfang har øget koncertvirksomheden uden en samtidig reel sikring af, at gældende støjgrænser overholdes.

Sammenholdes ovenstående med det faktum, at TF ifølge egne oplysninger ved udgangen af 2018 vurderede, at der "*er et betydeligt vækstpotentiale i Tivoli Friheden*", må det forventes, at udviklingen givet vil fortsætte i de kommende år.

Mange virksomheder på en tilsvarende positiv vækstrejse, som TF har været på siden "privatiseringen" (som kun kan betegnes som en succes på alle parametre og indtil videre også for alle), vil på et tidspunkt konstatere, at de bestående rammer bliver for små. Domiciler og produktionsfaciliteter må udvides, og hvor det ikke er muligt fraflyttes.

---

¹ https://www.visitdenmark.dk/api/drupal/sites/visitdenmark.com/files/2019-07/Attraktionslisten%202018_0.pdf

TF har af åbenlyse årsager hverken mulighed for at udvide det bestående areal eller for at fraflytte. Betyder det så, at TF ubetinget skal have mulighed for at fortsætte væksten af omsætning og indtjening ved blot at "fortætte" forlystelsesparken, så der kan rummes flere gæster på samme areal? Eller betyder det, at TF kan opdyrke nye markeder, som reelt intet har med tivoli-forlystelser at gøre?

Efter vores opfattelse må svaret på disse spørgsmål - og i særdeleshed på det sidste - ubetinget være nej.

Det har fra starten været en kendt begrænsning for TF, at man ikke blot kan udvide eller flytte. Tilsvarende har det fra starten været en kendt forudsætning, at der skulle drives Tivoliforlystelser på arealerne.

Der må med andre ord for TF fra starten have været forudsat og erkendt, at der naturligt er en ydre grænse for vækst i omsætning og indtjening.

Er denne grænse så ved at være nået?

Efter vores opfattelse må svaret være ja, hvis væksten skal komme fra drift af egentlig koncertvirksomhed - hvilket kun kan være målet med de skitserede planer - og ikke fra øget drift af forlystelsespark.

Et tivoli er hverken et madmarked, et messecenter eller en koncertvirksomhed, som accessorisk har tilknyttet et antal karruseller og ruchebaner og lignende. Et tivoli er først og fremmest forlystelser netop i form af den slags underholdning for børn og barnlige sjæle. Accessorisk kan der så være tilknyttet restauranter og lignende samt i sagens natur også koncerter i de bestående faciliteter, som naturligt knytter sig til tivoli-forlystelserne.

Vi opfatter entydigt det foreliggende "debatoplæg" som udtryk for, at TF ønsker at øge fokus på koncertvirksomhed - uden en naturlig sammenhæng med drift af forlystelsesparken - for derved at sikre øget omsætning og indtjening.

Vi har noteret os, at Aarhus Kommune i debatoplægget anvender en række positivt værdiladede beskrivende vendinger. Således beskrives fx området som en del af "*eventområde syd*" - en betegnelse, som ikke kan genfindes andre steder, og som næppe er funderet i foreliggende kommuneplan eller lignende. Tilsvarende anvendes vendinger som "*en stærk fortælling*", og byen der er "*rig på oplevelser*" og natur og kultur, der går "*hånd i hånd*". Det er vores forhåbning, at disse værdiladede vendinger ikke er et forvarsel om, at Aarhus Kommune - uanset borgerindvendinger - allerede har besluttet, eller ubetinget vil beslutte, at vedtage en kommende lokalplan, som gør det muligt for TF at øge fokus på den ønskede koncertvirksomhed.

2. De skitserede planer

Vi noteret os, at formålet med de skitserede planer er at "*skabe nye, forbedrede rammer for udendørs koncerter...*" samt at "*skabe en bygning til indendørs koncerter med plads til 2.500 siddende gæster*".

De ønskede ændringer er - som anført ovenfor - med andre ord ene og alene knyttet op på ønsket om afholdelse af (må forstås større og flere) koncerter og dermed drift af koncertvirksomhed.

Ændringerne er med andre ord ikke båret af et ønske om at etablere andre eller flere tivoli-forlystelser, forbedrede adgangsforhold til bestående aktiviteter eller på anden måde understøtte de bestående forlystelsesprægede aktiviteter.

Der er tale om, at TF ønsker at vækste sit forretningsgrundlag ved at forskyde dette yderligere i retning af egentlig koncertvirksomhed.

Først og fremmest er det i sagens natur vanskeligt at kommentere de påtænkte forhold, idet disse hverken er visualiseret eller mere detaljeret beskrevet. På tilsvarende vis mangler enhver form for dokumentation af, at de beskrevne konsekvenser for blandt andet lyd er realistiske og opnåelige. Endvidere er trafikale konsekvenser stort set ubeskrevet, uanset at disse er uomtvistelige.

På det foreliggende grundlag ønsker vi dog at kommentere dels 1) trafikale forhold, dels 2) støjgener.

1) Trafikale forhold

I 2018 havde TF ca. 600.000 besøgende. Anslås det konservativt, at blot halvdelen heraf ankommer i privat bil, og at der i hver bil sidder 4 personer, så medfører det, at der årligt ankommer 75.000 biler til området omkring TF. Dette svarer til gennemsnitligt ca. 500 biler, som hver åbningsdag (med anslået 150 åbningsdage) skal finde en parkeringsplads i området omkring TF.

Allerede i dag er dette mere end vanskeligt og skaber ganske betydelige trafikale problemer i de tilgrænsende beboelsesområder.

Reelt er det vores oplevelse, at der allerede i dag ankommer langt, langt flere kørende gæster til TF ikke mindst på de dage, hvor der afholdes koncert (Fed fredag)².

Således må vi på mange åbningsdage - og i særdeleshed og uden undtagelse, når der afholdes koncerter - konstatere, at vores veje er fyldt med biler, som parkerer i begge sider af vejene, og som umuliggør, at vi kan få parkerende gæster. Er gæsterne gangbesværede, så må de ganske enkelt udskyde besøget eller få en anden til at overtage rattet og finde en plads ved kantstenen betydeligt længere væk fra TF.

Det største problem, som den TF genererede trafik skaber, er dog den tætte, konstante og hurtige trafik, som opstår, fordi utroligt mange gæster til TF's koncerter "cirkler rundt" i boligkvartererne tæt på TF i forhåbning om, at der er en plads lige netop til dem tæt på TF's indgang. Dette pågår ofte i flere timer op til en koncert.

---

² Ud af de mange besøgende udgør koncertgæsterne efter TF's egne oplysninger ca. 30 % af det samlede antal gæster. Dette uanset at koncertdagene kun udgør ca. 15 % af åbningsdagene <https://stiften.dk/artikel/tivoli-friheden-vil-bygge-en-ny-scene>, hvilket tydeligt indikerer, at trafikbelastningen på koncertdage er langt større end gennemsnitstallet.

Når man som vi bor få hundrede meter fra TF's indgang, kan man på en koncertdag nå at tælle mange, mange biler i timen, som kører ind på vejen for at forlade den igen med uforrettet sag få minutter efter, når alt (hvad der burde være helt åbenlyst givet de mange i forvejen parkerede biler) viser sig at være optaget.

Når der - i løbet af ofte forbavsende kort tid - er parkeret biler i begge sider af vejen, og der fortsat cirkulerer mange, mange biler rundt i jagt på en plads, så bliver de trafikale forhold på vejene ganske enkelt katastrofale for gående og cyklende (ikke mindst børn). Den vanvittigt tætte trafik afholder i øvrigt ikke en betydelig del af bilisterne fra at køre med en helt urealistisk høj fart rundt i kvarteret.

Konsekvensen er, at det simpelthen ikke er forsvarligt at sende børn (selv større børn) ud på vejene i pågældende tidsrum.

Oversigtsforholdene er elendige for både børn og biler. Bilisterne er stressede over manglende parkeringsmulighed og en koncert, der starter "nu", hvilket børnene på bagsædet givet gør opmærksom på. Alt i alt en cocktail, som er alt for farlig for børn at færdes i som bløde trafikanter.

Hertil kommer, at store udrykningskøretøjer formentlig kun meget vanskeligt kan passere mellem de mange parkerede biler, ligesom fx ambulancer vil skulle snegle sig frem grundet de mange små trafikpropper, der kontinuerligt opstår, når det må konstateres, at der ikke er ledige pladser på de lukkede veje.

Med udsigt til at der skabes bedre (hvorved kun kan forstås øgede) muligheder for at holde udendørskoncerter, samt til at der tilkommer et koncerthus med plads til 2.500 siddende gæster, er det en uundgåelig følge, at det trafikale kaos, som vi oplever uden for vores dør på hver og en af koncertdagene, kun bliver værre og øget i antal dage.

Dette ikke mindst når det end ikke i debatoplægget er oplyst, om TF forventer at få tilladelse til at afholde koncerter i det kommende koncerthus for stående gæster (og måske endda også samtidig med den almindelige åbning af forlystelserne). Hvis der tillades indendørs koncerter for stående publikum, så vil antallet af personer givet være langt højere end 2.500. Den trafikale belastning af området vil dermed alt andet lige øges yderligere.

Det er os uforståeligt, at TF som en privat virksomhed med den påtænkte udvidelse af koncertvirksomheden kan "aflevere" de uundgåeligt øgede trafikproblemer hos "naboerne", som er uden mulighed for at sige "nej tak", hvis ikke Aarhus Kommune hjælper og accepterer, at der er grænser for TF's vækst.

Vi har selvfølgelig noteret, at det i "debatoplægget" er anført, at der "*ses desuden på, hvordan parkeringsforholdene i området kan forbedres*". En sådan principerklæring er dog så uforbindende, at vi på ingen måde har tiltro til den. Den løse formulering tyder desværre på, at Aarhus Kommune er indstillet på "at lade 2 og 4 være lige" og undlade at betinge en godkendelse af TF's planer af, at TF løser de trafikale problemer, som TF's drift (allerede nu) i særdeleshed efter en godkendelse af planerne hævet over enhver tvivl skaber.

Er det virkelig rimeligt, at TF fortsat - og ikke mindst i et øget omfang ved en godkendelse af planerne - indirekte kan disponere over samtlige parkeringsmuligheder i de tilgrænsende beboelsesområder på koncertdage og blot fremover se stort på det trafikale kaos, som skabes på koncertdage, også selv om dette øges i omfang og udstrækning?

Svaret må klart være nej.

2) Støjgener

TF opererer i dag på baggrund af en miljøtilladelse, som gør det muligt at afholde udendørs-koncerter under forudsætning af, at de - som hovedregel - er afsluttet kl. 22 og ikke støjer mere end 55db - svarende til støjen fra en almindelig samtale - målt ved Skovbrynet.

Som det er i dag, så bliver den støjgrænse notorisk ikke overholdt.

Selv flere hundrede meter fra Skovbrynet kan vi i haverne jævnlige synge med på sangene.

Vi er derfor meget positive over for ethvert tiltag, som kan dæmpe lyden fra udendørskoncerterne.

Det er et både påskyndet og godt tiltag at dreje koncertscenen, så lyden bevæger sig mod syd frem for som nu mod vest.

Derimod er vi helt uforstående over for, at koncertscenen samtidig rykkes 30 - 40 meter tættere på Skovbrynet, hvilket alt andet lige vil have den modsatte effekt, særligt hvis vinden kommer fra syd (hvad jo ikke er usædvanligt om sommeren).

Endvidere er vi uforstående over for, at den ny koncertscene - og såfremt noget sådan uheldigvis ender med at blive til virkelighed - et nyt koncerthus ikke rykkes så langt ned mod forlystelserne som muligt, således at afstanden til Skovbrynet maksimeres.

Endvidere savner vi dokumentation for, at tilskuerpladserne på et muligt nyt koncerthus ikke virker som reflektor for lyden fra scenen, så den ender med at blive kastet retur mod nord, hvorved støjproblemet kommer til at overstige det nuværende for vores beboelsesområde.

Yderligere savner vi oplysninger om, hvorfor det er nødvendigt for TF at øge lydstyrken, når koncerterne Fed Fredag - både målt på trafik og ved selvsyn på antal tilskuere - er en kæmpe succes³.

Er det, fordi TF ønsker at holde koncerter med musik, som ikke er rettet mod familier og almindelige tivoligæster? I givet fald bør den slags koncerter i stedet afholdes fx på et muligt koncertareal på Eskelunden.

Endelig savner vi helt og holdent oplysninger om, hvordan TF og ikke mindst Aarhus Kommune vil sikre, at de gældende lydgrænser fremover overholdes.

---

³ Netop muligheden for at spille med større lydstyrke indgår tydeligvis i TF's beæggunde for at vende udendørsscenen mod syd <https://stiften.dk/artikel/tivoli-friheden-vil-bygge-en-ny-scene>

Det vil være helt uacceptabelt, hvis TF's ønsker om øget vækst af omsætning og overskud via egentlig koncertvirksomhed skal ske på bekostning af vores muligheder for at få "ørenlyd" i egne haver (for da slet ikke at sige indendørs, som i mindst ét tilfælde i den forgangne sæson faktisk var umuligt).

Hvis et nyt koncerthus bliver til virkelighed, savner vi oplysninger om påtænkte åbningstider. Skal koncerter pågå indtil fx kl. 24.00 eller 01.00 (eller måske endog senere)? I givet fald ser vi med gru frem mod de gener for nattesøvnen, som det vil få, når et koncerthus med (mindst) 2.500 feststemte mennesker skal forlade koncerthuset og finde videre ud i byen.

3. Sammenhængen med planerne for Kongelunden

Som givetvis mange andre borgere i Aarhus var vi på alle måder begejstrede på byens og borgernes vegne, da det fornyeligt blev offentliggjort, at der med to meget store donationer er åbnet mulighed for at retænke og forny hele området, som nu i daglig tale har fået tilnavnet Kongelunden, til gavn for alle Aarhusianere.

I forbindelse med offentliggørelsen noterede vi os, at mindst en af donationerne betingede sig, at et nyt fodboldstadion til AGF skal kunne hvile i sig selv; underforstået ikke har behov for yderligere økonomisk understøttelse efter opførelsen.

En - i det mindste potentiel - meget væsentlig indtægtskilde for et kommende stadion med tilhørende ny arena og lignende faciliteter må forventes at være selv samme koncertvirksomhed, som TF nu ønsker at drive (øge omfanget af).

Hvor ganske få ejere af TF vil få økonomisk gavn af en udvidelse af TF's koncertvirksomhed, vil mange, mange Aarhusianere få gavn og glæde af et nyt fodboldstadion til AGF, en ny arena, flere håndboldhaller osv.

Hvis forudsætningen for, at de mange skal få gavn og glæde af donationerne til Kongelunden, er, at der er reel mulighed for afholdelse af koncerter på et kommende fodboldstadion eller i en ny arena eller på anden vis, så er det vanskeligt at forstå, at TF's ønske om et nyt koncerthus og udvidelse af mulighederne for at afholde udendørskoncerter behandles allerede nu og dermed før, der er taget skridt til at vurdere planerne for Kongelunden.

Uundgåeligt mistes der herved muligheder og potentialer til skade for projektet med Kongelunden. Dette kan ikke være i byens interesse.

4. Forslag til løsning

Vi er i sagens natur ikke blinde for, at private virksomheder (og dermed også TF) er i en naturlig og forståelig søgen efter muligheder for udvikling og vækst. Vi har selvsagt også forståelse for, at tingene ikke altid kan blive ved med at være, som de er, når man bor centralt i en by og med det område som Tivoli Friheden som nabo.

Imidlertid vil vi appellere til, at Aarhus Kommune ikke kun vægter de isolerede økonomiske vækstfordele for TF ved at få tilladelse til gennemførelse af de påtænkte planer, men også vægter løsninger, som kan afbøde konsekvenserne for de omkringliggende beboelsesområder.

Vi tillader os derfor at foreslå, at Aarhus Kommune betinger en godkendelse af en kommende lokalplan af, at TF sikrer reel overholdelse af lydgrænserne. Dette skal ske ved løbende monitorering - og logning - af lydstyrken ved Skovbrynet og ikke som nu ved scenekanten, hvilket i sagens natur kun giver et teoretisk mål for lyden andre steder (vindretning, antal personer, flyttede forlystelser, fældede træer osv. influerer i sagens natur alt sammen på den beregning, som i tidernes morgen er lavet af TF som dokumentation for, at et givent lydniveau ved scenekanten medfører 55db ved Skovbrynet - hvad på ingen måde altid er virkeligheden på koncertdage).

Endvidere vil vi foreslå, at Aarhus Kommune betinger en godkendelse af, at der åbnes en indgang for koncertgæster mod syd (ved Havreballeskovvej), idet dette forhåbentlig vil få flere til at parkere i området omkring Aarhus Stadion og Arenaen.

Endelig vil vi indtrængende appellere til, at Aarhus Kommune - i det mindste på fredage og lørdage - allerede nu, men da i særdeleshed, hvis planerne gennemføres, indfører én-times-parkering (med mulighed for beboerkøb af gæsteparkeringskort) i de beboelseskvarterer, som ligger tættest på TF.

Grænsen for et rimeligt trafikalt niveau i vores område er ganske enkelt allerede for længst overskredet. Vi kan ikke se, hvorledes en forværring på nogen måde er acceptabel og ønskelig for nogen. Der er parkeringsfaciliteter inden for gå-afstand (500 - 1000 meter), som står ubenyttede hen selv på koncertdage ene og alene på grund af gæsternes bekvemmelighed. Får denne bekvemmelighed for TF's gæster lov til fortsat at overstyre alt andet, sker det på bekostning af trafikikkerhed og blot en nogenlunde fremkommelighed i beboelseskvarterne omkring TF.

5. Svar på spørgsmålene rejst i "Tivoli Friheden, Nye koncertfaciliteter"

På baggrund af ovenstående kan vi besvare de stillede spørgsmål, som følger:

- 1) Det er umuligt at forholde sig reelt til et bygværk i den angivne størrelse uden at se en visualisering.

Umiddelbart forekommer det meget voldsomt at bygge i den anførte højde umiddelbart op mod fredskoven.

Hvis bygværket skal opføres, må det placeres så langt fra Skovbrynet som muligt, samt aftrappes og udformes, så det ikke syner massivt.

- 2) Hvis støjgrænser overholdes, og de trafikale forhold finder en løsning, er vi som sådan indforståede med det nuværende antal koncerter (der typisk er rettet mod et bredere publikum, som i forvejen benytter TF). Vi ser ingen grund til, at TF får mulighed for i til-læg hertil at drive egentlig eventvirksomhed/koncertvirksomhed, hvis øgede trafikale og

støjmæssige problemer fortsat - og i stigende omfang - uden konsekvenser blot afleveres hos "naboer", som er uden mulighed for at sige "nej tak".

- 3) Det er i forvejen en tilsnigelse at betragte TF's område som en del af skoven. Hvorvidt der fældes yderligere træer gør derfor næppe den store forskel. Hvis det skal til for en udvikling af TF's kerneforretning, så må det være sådan.
- 4) Hvis konsekvenserne af en ny koncertbygning i relation til trafikale forhold samt støj ikke finder en acceptabel løsning, så er vi på ingen måde begejstrede for TF's anmodning om at drive koncertvirksomhed.
- 5) Det turde fremgå tydeligt af ovenstående - først og fremmest omtalen af de katastrofale trafikale forhold i beboelsesområderne omkring TF samt den manglende overholdelse af støjgrænserne. Forhold, som vi på alle måder frygter, kun vil blive forværret, hvis TF's planer gennemføres.
- 6) Hvis de høje forlystelser - hvoraf særligt det såkaldte hjertekik er helt usædvanligt uæstetisk og skæmmende for skoven og området i øvrigt - flyttes længere væk fra Skovbrynet, er vi selvsagt indforståede hermed. De skal under ingen omstændigheder tættere på, således at indkik til haver og huse øges.

Med venlig hilsen

Louise Cassøe Led-Jensen